

Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Юридичний факультет

Затверджую

Декан соціально-гуманітарного факультету

Оксана ГОМОТЮК

«30» 2024 р.

Затверджую

Директор ІНЦНОІ

Святослав ПИТЕЛЬ

«30» 2024 р.

Затверджую

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

«30» 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Правова проблематика у засобах масової інформації»

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань – 06 «Журналістика»

Спеціальність – 061 «Журналістика»

Освітньо-професійна програма – «Правова журналістика»

Кафедра адміністративного права та судочинства

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичних (год.)	ІРС (год.)	Тренінг	Самост. робота студ. (год.)	Всього (год.)	Екз./ Зал. (сем.)
Денна	3	6	42	42	5	11	50	150	6, екзамен
Заочна	3	6	8	4	-	-	138	150	6, екзамен

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 06 «Журналістика», Спеціальність – 061 «Журналістика» Освітньо-професійна програма – «Правова журналістика»

затвердженої Вченою Радою ЗУНУ, протокол № 11 від 26 червня 2024 р.

Робочу програму склала доцент кафедри адміністративного права та судочинства, к.ю.н., доцент Оксана ШЕВЧУК

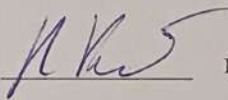
Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри адміністративного права та судочинства, протокол № 1 від 28 серпня 2024 р.

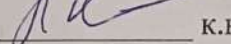
Завідувач кафедри

Мар'яна КРАВЧУК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 061 «Журналістика», протокол № 7 від « 30 » серпня 2024 р.

Голова групи
забезпечення спеціальності к.н.і з соц. комунікацій Людмила
КОМІНЯРСЬКА

Гарант ОП к.н.і з соц. комунікацій Людмила КОМІНЯРСЬКА

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**«Правова проблематика у засобах масової інформації»****1. «Правова проблематика у засобах масової інформації»**

Дисципліна «Правова проблема у засобах масової інформації»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань : 06 «Журналістика»	Обов'язкова дисципліна Мова викладання українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність : 061 «Журналістика»	Рік підготовки: Денна – 3 Заочна – 3 Семестр: Денна – 6 Заочна – 6
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції: Денна – 42 (год.) Заочна – 8 (год.) Практичні заняття: Денна – 42 (год.) Заочна – 4 (год.)
Загальна кількість годин – Денна – 150 Заочна – 150		Самостійна робота: Денна – 50 (год.) Заочна – 138 (год.) Тренінг: Денна – 11 (год.) Індивідуальна робота : Денна – 5 (год.)
Тижневих годин: Денна форма навчання – 10 год., з них аудиторних – 5 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання дисципліни «Правова проблематика у ЗМІ»

2.1 Мета вивчення дисципліни. Курс «Правова проблематика у ЗМІ» є обов'язковою дисципліною професійної підготовки журналістів кваліфікаційного рівня «бакалавр», призначений для вивчення специфіки роботи журналіста з правовою проблематикою. Правова проблематика висвітлюється у центральних і регіональних медіа щодня. Відтак працівники ЗМІ повинні знати специфіку роботи з такою інформацією та шляхи її отримання. Інформаційний стан суспільства – визначальний фактор політичного і соціального розвитку та суверенітету країни. Від того, як відбувається збирання, збереження і поширення інформації, як функціонують системи передачі інформації, залежить ефективність державного управління, взаємини влади і суспільства. З цієї причини всі розвинуті країни приділяють увагу створенню та розвитку незалежної журналістики. Ця проблема актуальна й для нашої країни. Вивчення дисципліни «Правова проблематика у ЗМІ» є важливим з огляду на її практичну спрямованість. Знання законодавства, етичних норм є передумовою для створення матеріалів на правову тематику, а також їхнього професійного аналізу.

Навчальний курс «Правова проблематика у ЗМІ» орієнтований на формування компетентності майбутнього спеціаліста, який вмє вести ефективну бесіду з правовою проблематики, вирішувати комунікативні та мовленнєві завдання у професійній ситуації, логічно правильно, точно, етично формувати журналістські виступи. Дисципліна спрямована на підвищення рівня знань у правовій проблематиці, законодавстві України, яке регламентує діяльність журналістів, володіння відповідною термінологією судової журналістики, що необхідно для роботи в цій сфері. Курс дає змогу вивчити основні проблемно-тематичні напрямки діяльності ЗМІ, особливості організації та підготовки матеріалів з правової проблематики до опублікування. Застосування журналістикознавчих понять допомагає з позицій сучасної теорії масової комунікації простежити закони і закономірності масовоінформаційних процесів у правовій галузі, розглянути проблематику преси як можливість реалізації функцій журналістики.

Метою викладання навчальної дисципліни є засвоєння студентами теоретичних і практичних засад професійної діяльності у галузі правової проблематики, формування вмінь створювати журналістські твори правового/правоохоронного/правозахисного характеру та навичок для аналізу таких матеріалів.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

Завдання вивчення дисципліни «Правова проблематика у ЗМІ» полягає у дослідженні особливостей системи та інститутів публічного управління, аналізі та вивченні чинного адміністративного законодавства України.

Мета проведення лекцій полягає у тому, щоб ознайомити студента з основними положеннями курсу «Правова проблематика у ЗМІ», включаючи положення, які дискутуються в науці або ж взагалі досі не висвітлені у літературі; розглянути позиції правозастосовної практики.

Мета проведення лекцій полягає у: викладенні студентам у відповідності з програмою та робочим планом основних правових понять; сформувати у студентів цілісну систему теоретичних знань з курсу «Правова проблематика у ЗМІ».

Мета проведення практичних занять полягає в тому, щоб виробити у студентів практичні навички, зокрема: аналізувати та застосовувати відповідні нормативно-правові акти, робити самостійні науково обґрунтовані висновки та узагальнення, аргументовано відстоювати свою правову позицію.

Завдання проведення практичних занять: засвоїти та закріпити теоретичні знання, одержані на лекціях; навчитися використовувати знання в практичній діяльності.

2.3. Найменування компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

ЗК01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК02. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК09. Здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні

ПК2. Здатність формувати інформаційний контент.

ПК6. Здатність до провадження безпечної медіадіяльності.

ПК7. Здатність виконувати обов'язки судового репортера, працювати з інформацією юридичного змісту (її пошуку, добору, опрацювання й аналізу); співпраці із суддями, прокурорами,

адвокатами, прес-службами судів, представниками правозахисних організацій, які можуть надавати потрібну інформацію.

ПК8. Здатність до розуміння етичних та правових аспектів підготовки матеріалу на правову / судову / правоохоронну / правозахисну тематику.

ПК9. Здатність до опрацювання понятійно-категоріального апарату медіаправа; опанування порядку формування та організаційноправових форм діяльності суб'єктів інформаційних правовідносин.

ПК10. Здатність дотримуватися прав і свобод громадян та застосовувати різні способи їх захисту у сфері медіаправа; розуміння основних законів, що стосуються роботи журналіста

ПК11. Здатність розуміти основи правового захисту журналістів при підготовці матеріалів; знати види правопорушень у сфері медіаправа й усвідомлювати юридичну відповідальність за їх вчинення.

ПК12. Здатність до отримання теоретичних знань і практичних навичок, які застосовуються у діяльності правових інституцій України.

ПК13. Володіння знаннями про систему державних правових органів, їх склад і структуру, принципи організації та функцій

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Вивчення навчальної дисципліни «Медіаправо» здійснюється на основі здобутих студентами знань з навчальних дисциплін «Правові інституції України», «Теорія держави і права», «Інформаційні технології в праві».

2.5. Результати навчання:

РН1. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань.

РН2. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.

РН3. Оцінювати свій та чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, організовану й проведену самостійно або спільно із колегами.

РН4. Виконувати пошук, опрацювання та аналіз інформації з різних джерел.

РН5. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, спеціалізоване програмне забезпечення для виконання професійних завдань.

РН6. Планувати свою діяльність та діяльність колективу з урахуванням цілей, обмежень та передбачуваних ризиків.

РН8. Виокремлювати у виробничих ситуаціях малодосліджені факти, події, відомості, процеси; уміти знаходити способи здобуття необхідних знань та їх джерела.

РН10. Оцінювати діяльність колег із погляду зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей та досягнень.

РН15. Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.

РН19. Уміти працювати з інформацією правового / правоохоронного / правозахисного змісту; отримувати законний доступ до такої інформації; подавати інформаційні запити до правоохоронних органів та судів.

РН21. Уміти визначити суть правової проблеми у сфері інформаційних правовідносин; грамотно застосовувати законодавство, що регулює суспільні відносини у галузі медіаправа.

РН22. Уміти аргументовано висловити власну правову позицію опираючись на положення нормативно-правових актів, судову практику, роз'яснювальні матеріали органів виконавчої влади.

РН23. Знати систему правових інституцій України, основні напрями, принципи та специфіку їхньої діяльності.

РН24. Аналізувати діяльність і взаємодію правових державних органів України, визначити їх соціальне призначення. Розуміти законність як універсальний принцип діяльності державних інституцій

3. Зміст дисципліни

Тема 1 Теоретичні основи правової проблематики у ЗМІ.

1. Предмет, завдання, місце навчальної дисципліни «Правова проблематика у ЗМІ» під час підготовки журналістів; основний категоріальний апарат курсу.

2. Міждисциплінарні зв'язки правової проблематики у ЗМІ з філософією, політологією, логікою, психологією, лінгвістикою, етикою, теорією масової комунікації.
3. Екскурс в історію становлення дисципліни «Правова проблематика у ЗМІ».
4. Аналіз правової проблематики в сучасних українських мас-медіа.

Тема 2 Гарантовані законодавством шляхи отримання інформації журналістами

1. Зміст та гарантії права на інформацію.
2. Основні джерела інформації та шляхи її отримання.
3. Особливості подання інформаційного запиту.
4. Державна таємниця та конфіденційна інформація.

Тема 3 Судова система в Україні. Робота журналіста з інформацією правового характеру.

1. Демократичні стандарти взаємодії судів та ЗМІ.
2. Стандарти висвітлення судових процесів.
3. Легітимні підстави обмеження свободи висловлювань.
4. Специфіка роботи журналіста з інформацією правового характеру.
5. Фундаментальні основи правової проблематики.

Тема 4 Доступ на судові засідання

1. Доступ до приміщень судів.
2. Доступ до судових засідань під час розгляду адміністративних, цивільних, кримінальних, господарських справ.
3. Правомірність рішення суду про закритий судовий розгляд та практика інших країн.

Тема 5 Фото та відеознімання в залі судових засідань

1. Правила фото та відеознімання в залі судових засідань
2. Адміністративне судочинство (адміністративний процес).
3. Цивільне судочинство (цивільний процес).
4. Кримінальне судочинство (кримінальний процес).
5. Господарський процес та процедура розгляду справ про адміністративні правопорушення.
6. Питання фіксації інформації, проведення фото- та відеозйомки поза залом суду.

Тема 6 Доступ до судових і рішень і матеріалів судового процесу

1. Одержання доступу до судових рішень і матеріалів судового процесу.
2. Публічне проголошення судового рішення.
3. Особливості оприлюднення судових рішень у єдиному державному реєстрі судових рішень.
4. Порядок отримання копії рішення суду.
5. Використання імені особи та інших персональних даних.
6. Доступ до матеріалів судових справ.

Тема 7 Журналісти та учасники судового процесу

1. Спілкування з суддями.
2. Спілкування журналістів з учасниками судового процесу.
3. Звільнення від відповідальності.
4. Етичний кодекс судді.
5. Інтерв'ю із суддею.
6. Правові ризики судової журналістики.

Тема 8 Робота прес-секретаря суду (прес-аташе). Прес-центр судової влади в Україні.

1. Специфіка роботи та основні обов'язки прес-секретаря суду (пресаташе).
2. Законодавче регулювання роботи прес-центрів судової влади України.
3. Співпраця прес-служби суду із засобами масової інформації.

Змістовий модуль II. РОБОТА ЖУРНАЛІСТА З ПРЕДСТАВНИКАМИ ПОЛІЦІ ТА ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СИСТЕМИ.

Тема 9 Види прав людини та їх онтологія.

1. Онтологічна природа права.
2. Омбудсмен, його роль і завдання в демократичному суспільстві.
3. Особливості адвокаційної журналістики.
4. Цінності прав людини у практиці ЗМІ.
5. Адвокаційні кампанії.

Тема 11 Особливості співпраці пенітенціарної системи та ЗМІ в Україні

- 1 Пенітенціарна система та ЗМІ.
- 2 Місця несвободи в Україні та місця позбавлення волі. НППМ. Модель "Омбудсман+".

Тема 12 Специфіка висвітлення прав дитини

- 1 Особливості висвітлення проблематики, пов'язаної із життям і здоров'ям дітей.
- 2 Правила висвітлення питань дітей, які перебувають у конфлікті з кримінальним законодавством.
- 3 Ювенальна юстиція в Україні: реалії та вимоги часу.

Тема 13 Взаємодія ЗМІ з правозахисними організаціями

- 1 Особливості взаємодії ЗМІ з правозахисними організаціями.
- 2 Базове поняття правозахисної організації.
- 3 Види правозахисних організацій.
- 4 Завдання правозахисних організацій та їхня співпраця з мас-медіа.

**4. Структура залікового кредиту дисципліни «Правова проблематика у засобах масової інформації»
(денна форма навчання)**

№ теми	Назва теми	Кількість годин					Контрольні заходи
		Лекції	Практичні заняття	Індивідуальна робота	Тренінг	Самостійна робота	
Змістовий модуль I. Робота журналіста з інформацією правового характеру							
1.	Тема 1. Теоретичні основи правової проблематики у ЗМІ.	3	5	2	5	4	Тести, опитування
2.	Тема 2. Гарантовані законодавством шляхи отримання інформації журналістами.	3	5			4	Тести, опитування есе
3.	Тема 3. Судова система в Україні. Робота журналіста з інформацією правового характеру	3	5			4	Тести, опитування, практичні завдання
4.	Тема 4. Доступ на судові засідання.	3	4			4	Тести, опитування
5.	Тема 5. Фото та відеознімання в залі	1	3			4	Тести,

	судових засідань						опитування я практ.завдання
6.	Тема 6. Доступ до судових і рішень і матеріалів судового процесу.	1	3			4	Тести, опитування
7.	Тема 7. Журналісти та учасники судового процесу.	1	3			5	Тести, опитування практ.завдання
8.	Тема 8. Робота пресекретаря суду (пресаташе). Прес-центр судової влади в	3	3			2	Тести, опитування практ.завдання
Змістовий модуль 2: Робота журналіста з представниками поліції та пенітенціарної системи							
9.	Тема 9. Види прав людини та їх онтологія	3	3			2	Тести, опитування практ.завдання
10.	Тема 10. Співпраця працівників мас-медіа та правоохоронних органів	4	3			2	Тести, опитування
11.	Тема 11. Особливості співпраці пенітенціарної системи та ЗМІ в Україні	5	3	3	6	2	Опитування, практ.завдання
12.	Тема 12. Специфіка висвітлення прав дитини.	5	3			4	Тести, опитування практ.завдання
13.	Тема 13. Взаємодія ЗМІ з правозахисними організаціями.	5	3			4	Тести, опитування
	Всього:	42	42	5	11	50	

**Структура залікового кредиту дисципліни «Правова проблематика у засобах масової інформації»
(заочна форма навчання)**

№ теми	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль I. Робота журналіста з інформацією правового характеру				
1.	Тема 1. Теоретичні основи правової проблематики у ЗМІ.			9
2.	Тема 2. Гарантовані законодавством шляхи отримання інформації журналістами.	2		9
3.	Тема 3. Судова система в Україні. Робота журналіста з інформацією правового характеру			9
4.	Тема 4. Доступ на судові засідання.			9
5.	Тема 5. Фото та відеознімання в залі судових засідань		1	9
6.	Тема 6. Доступ до судових і рішень і матеріалів судового процесу.	2	1	9
7.	Тема 7. Журналісти та учасники судового процесу.			9
8.	Тема 8. Робота пресекретаря суду (пресаташе). Прес-центр судової влади в			
Змістовий модуль 2: Робота журналіста з представниками поліції та пенітенціарної системи				
9.	Тема 9. Види прав людини та їх онтологія			11
10.	Тема 10. Співпраця працівників мас-медіа та правоохоронних органів	2	1	11
11.	Тема 11. Особливості співпраці пенітенціарної системи та ЗМІ в Україні		1	11
12.	Тема 12. Специфіка висвітлення прав дитини.			11
13.	Тема 13. Взаємодія ЗМІ з правозахисними організаціями.	2		11
	Всього:	8	4	138

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття №1: Теоретичні основи правової проблематики у ЗМІ.

1. Предмет, завдання, місце навчальної дисципліни «Правова проблематика у ЗМІ» під час підготовки журналістів; основний категоріальний апарат курсу.

2. Міждисциплінарні зв'язки правової проблематики у ЗМІ з філософією, політологією, логікою, психологією, лінгвістикою, етикою, теорією масової комунікації.

3. Екскурс в історію становлення дисципліни «Правова проблематика у ЗМІ».

4. Аналіз правової проблематики в сучасних українських мас-медіа.

Практичне завдання. 1. Підібрати для аналізу взірці журналістських матеріалів на правову тематику.

Практичне заняття №2: Гарантовані законодавством шляхи отримання інформації журналістами

1. Зміст та гарантії права на інформацію.

2. Основні джерела інформації та шляхи її отримання.

3. Особливості подання інформаційного запиту.

4. Державна таємниця та конфіденційна інформація.

Практичне завдання: 1. Підготувати інформаційний запит до органів виконавчої влади щодо витрачання бюджетних коштів на конкретний вид робіт.

Практичне заняття № 3 Судова система в Україні. Робота журналіста з інформацією правового характеру.

1. Демократичні стандарти взаємодії судів та ЗМІ.

2. Стандарти висвітлення судових процесів.

3. Легітимні підстави обмеження свободи висловлювань.

4. Специфіка роботи журналіста з інформацією правового характеру.

5. Фундаментальні основи правової проблематики.

Практичне завдання: 1. Проаналізувати матеріали в ЗМІ про судові процеси.

Практичне заняття №4 Доступ на судові засідання

1. Доступ до приміщень судів.

2. Доступ до судових засідань під час розгляду адміністративних, цивільних, кримінальних, господарських справ.

3. Правомірність рішення суду про закритий судовий розгляд та практика інших країн.

Практичне завдання: 1. Підготувати зразок клопотання з проханням про фото-відеофіксацію судового процесу.

Практичне заняття №5 Фото та відеознімання в залі судових засідань

1. Правила фото та відеознімання в залі судових засідань

2. Адміністративне судочинство (адміністративний процес).

3. Цивільне судочинство (цивільний процес).

4. Кримінальне судочинство (кримінальний процес).

5. Господарський процес та процедура розгляду справ про адміністративні правопорушення.

6. Питання фіксації інформації, проведення фото- та відеозйомки поза залом суду.

Практичне заняття №6 Доступ до судових і рішень і матеріалів судового процесу

1. Одержання доступу до судових рішень і матеріалів судового процесу.

2. Публічне проголошення судового рішення.

3. Особливості оприлюднення судових рішень у єдиному державному реєстрі судових рішень.

4. Порядок отримання копії рішення суду.

5. Використання імені особи та інших персональних даних. 1

6. Доступ до матеріалів судових справ.

Практичне заняття №7 Журналісти та учасники судового процесу

7. Спілкування з суддями.
8. Спілкування журналістів з учасниками судового процесу.
9. Звільнення від відповідальності.
10. Етичний кодекс судді.
11. Інтерв'ю із суддею.
12. Правові ризики судової журналістики.

Практичне завдання: 1. Проаналізувати матеріали з висвітлення судів.

Практичне заняття №8 Робота прес-секретаря суду (прес-аташе). Прес-центр судової влади в Україні.

1. Специфіка роботи та основні обов'язки прес-секретаря суду (прес-аташе).
2. Законодавче регулювання роботи прес-центрів судової влади України.
3. Співпраця прес-служби суду із засобами масової інформації.

Практичне завдання: 1. Проаналізувати законодавчо-нормативну базу в Україні, яка регулює роботу прес-служб судів.

Змістовий модуль II. РОБОТА ЖУРНАЛІСТА З ПРЕДСТАВНИКАМИ ПОЛІЦІЇ ТА ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СИСТЕМИ.

Практичне заняття №9: Види прав людини та їх онтологія.

1. Онтологічна природа права.
2. Омбудсмен, його роль і завдання в демократичному суспільстві.
3. Особливості адвокаційної журналістики.
4. Цінності прав людини у практиці ЗМІ.
5. Адвокаційні кампанії.

Практичне заняття №10: Співпраця працівників мас-медіа та правоохоронних органів

1. Робота журналіста та поліції. Права затриманих.
2. Права громадян. Правила проведення обшуку. Фіксація на фото та відео.
3. Закон України «Про поліцію». Система пробації.

Практичне заняття №11: Особливості співпраці пенітенціарної системи та ЗМІ в Україні

1. Пенітенціарна система та ЗМІ.
2. Місця несвободи в Україні та місця позбавлення волі. НПМ. Модель "Омбудсман+".

Практичне заняття №12: Специфіка висвітлення прав дитини

1. Особливості висвітлення проблематики, пов'язаної із життям і здоров'ям дітей.
2. Правила висвітлення питань дітей, які перебувають у конфлікті з кримінальним законодавством.
3. Ювенальна юстиція в Україні: реалії та вимоги часу.

Практичне завдання: 1. Підготувати взірці матеріалів з висвітленням питань дітей, які перебувають у конфлікті з кримінальним законодавством.

Практичне заняття №13: Взаємодія ЗМІ з правозахисними організаціями

1. Особливості взаємодії ЗМІ з правозахисними організаціями.
2. Базове поняття правозахисної організації.
3. Види правозахисних організацій.
4. Завдання правозахисних організацій та їхня співпраця з мас-медіа.

Практичне завдання: 1. Підготувати інтерактивні презентації діяльності правозахисних організацій та їхньої співпраці з мас-медіа.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Для успішного вивчення і засвоєння дисципліни «Правова проблематика в засобах масової інформації» студенти повинні володіти значним обсягом інформації, частину якої вони отримують і опрацьовують шляхом самостійної роботи. Самостійна робота полягає в опрацюванні положень чинного господарського законодавства та навчальної і наукової фахової літератури. Самостійна робота є обов'язковим модулем освітньої компоненти «Правова проблематика в засобах масової інформації» та передбачає виконання:

- блоку 1 – завдань по кожній із тем дисципліни за вибором студента;
- блоку 2 – у формі реферату, есе чи аналітичної доповіді.

Блок 1 самостійної роботи:

№ n/n	Тематика
1.	Проаналізуйте національне законодавство України щодо захисту журналістів. На основі Закону України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» та Кримінального кодексу України опишіть, які правові механізми передбачені для захисту журналістів від погроз і насильства, а також яка відповідальність за перешкоджання їхній діяльності.
2.	Розгляньте ситуацію, коли журналістові відмовили в доступі до інформації, яку він запросив у державного органу на підставі Закону України «Про доступ до публічної інформації». Оцініть правомірність відмови та підготуйте процесуальні документи для оскарження цього рішення в адміністративному суді.
3.	Проаналізуйте міжнародні правові механізми захисту журналістів під час збройних конфліктів на основі Женевських конвенцій і Додаткових протоколів до них. Опишіть статус журналістів на полі бою та як міжнародне гуманітарне право забезпечує їхній захист. Розгляньте конкретний випадок з практики міжнародних організацій, таких як Міжнародний комітет Червоного Хреста (МКЧХ).
4.	Проаналізуйте рішення ЄСПЛ у справі щодо порушення прав журналіста (наприклад, «Генріх Крюгер проти Німеччини» або «Яновський проти Польщі»). Поясніть, як суд захистив право журналіста на свободу вираження думки та якими аргументами користувалася сторона журналіста. Розробіть рекомендації для українських журналістів щодо звернення до ЄСПЛ.
5.	Дослідіть, як українське та міжнародне законодавство регулює діяльність журналістів в інтернеті. Проаналізуйте, які загрози існують для свободи слова в інтернеті (наприклад, кібербулінг, блокування сайтів, цензура) і як журналісти можуть захистити свої права на онлайн-платформах. Наведіть приклад судової практики щодо захисту інтернет-журналістів.
6.	На основі національного законодавства та практики ЄСПЛ проаналізуйте захист журналіста від звинувачень у клепті або дифамації. Оцініть, які вимоги висуваються до журналістів щодо перевірки фактів, що публікуються, і як баланс між правом на свободу вираження думки та правом на захист честі і гідності враховується в судовій практиці.
7.	Проаналізуйте процедуру розслідування нападу на журналіста в Україні. Розробіть план дій для журналіста, який зазнав фізичного або психологічного тиску під час виконання професійних обов'язків. Оцініть, як має відбуватися розслідування за статтею 171 Кримінального кодексу України («Перешкоджання законній професійній діяльності журналістів»).
8.	Дослідіть діяльність міжнародних організацій, таких як «Репортери без кордонів» або Комітет захисту журналістів (CPJ), у захисті прав журналістів. На прикладі конкретного випадку (затримання, погрози, напад) проаналізуйте, як міжнародні організації можуть допомогти журналістам у разі порушення їхніх прав і як вони співпрацюють із національними органами та судами.
9.	Напишіть новинний матеріал на основі прес-релізу або факту, що стався протягом останньої доби. Під час підготовки зверніть увагу на структуру новини (заголовок,

	підзаголовок, лід, основна частина), а також на баланс між інформативністю та лаконічністю. Оцініть важливість перевірки фактів та джерел інформації.
10.	Підготуйте запитання для інтерв'ю з експертом у певній галузі (наприклад, економіка, політика або культура). Проведіть інтерв'ю та на його основі підготуйте текст для публікації. Зверніть увагу на використання прямих і непрямих цитат, а також на методи витягування важливої інформації під час розмови.
11.	Проаналізуйте редакційну політику двох-трьох українських або міжнародних медіа, порівнявши їхній підхід до висвітлення однієї й тієї ж події (наприклад, вибори, військовий конфлікт або екологічна катастрофа). Визначте, як ідеологічні, політичні або комерційні інтереси впливають на подачу матеріалу, його тональність і факти.
12.	Підготуйте репортаж з реальної події (наприклад, спортивна подія, концерт, мітинг або прес-конференція). Зробіть акцент на деталях події, інтерв'ю з учасниками та глядачами, атмосфері події. Оцініть важливість безпосередньої присутності журналіста на місці подій та вміння оперативно реагувати на зміну ситуації.
13.	Дослідіть конкретну новину чи інформацію, що стала вірусною в соціальних мережах. Використайте інструменти фактчекінгу (як-от перевірка фотографій, цитат, офіційних джерел) для перевірки правдивості інформації. Поясніть, чому важливо перевіряти джерела перед публікацією.

Оцінка за блок 1 самостійної роботи визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих за виконання завдань по темах 1–13.

Блок 2 самостійної роботи – написання реферату, есе чи аналітичної доповіді за темами:

1. Війна та виклики правам людини.
2. Право у житті людини.
3. Адвокаційна журналістика в Україні.
4. Найвідоміші адвокаційні кампанії за підтримки ЗМІ.
5. Поняття геноциду: характеристика, об'єкти, ознаки.
6. Що означає бути сучасним?
7. Право в житті людини.
8. Що таке престижна професія?
9. Що означає бути інтелегентною людиною?
10. Що означає бути моральним?
11. Які цінності притаманні професійному фахівцеві?
12. Мої роздуми про закон і милосердя.
13. Вимоги до журналіста на сучасному етапі.
14. Права та обов'язки журналіста.
15. Закон та етика.
16. Особливості законодавчих нововведень в Україні.
17. Мій життєвий вибір.
18. Порушення прав людини.
19. Що нам заважає вчитися?
20. Характеристика довічного позбавлення волі
21. Що означає бути патріотом своєї землі?
22. Найскладніше – творити самого себе.
23. Судова влада та правосуддя.
24. Криміналістичне дослідження письма.
25. Особливості висвітлення роботи судів.
26. Особливості співпраці прес-служб правоохоронних органів та мас-медіа.
27. Обов'язки речника суду.

Виконанню самостійної роботи має передувати ґрунтовне опрацювання рекомендованих джерел, періодичних видань (газет, журналів), наукових статей, законодавчих та підзаконних актів, джерел-Інтернет.

Робота повинна мати творчий, аналітичний, критичний і самостійний характер з тим, щоб забезпечити всебічно і добре обґрунтовані висновки.

Структура роботи:

Титульна сторінка, що містить назву навчального закладу, кафедри, дисципліни, тему реферату, ПІБ студента, групу, рік виконання.

Зміст, що містить перелік складових частин наскрізного проєкту із зазначенням сторінок.

Вступ – коротке введення в тему дослідження (1-2 сторінки).

Основна частина, що поділяється на розділи з теоретичним аналізом (12-15 сторінок).

Висновки – узагальнення результатів дослідження та пропозиції (1-2 сторінки).

Список літератури – перелік використаних джерел оформлюється відповідно до ДСТУ 8302:2015.

Додатки – за необхідності включаються графіки, таблиці, діаграми, які не увійшли до основного тексту.

Цитування та посилання: використання посилань на літературні джерела є обов'язковим. Посилання подаються у квадратних дужках із зазначенням номера джерела та сторінки (наприклад, [5, с. 123]).

Використання неавторських текстів без належного цитування не допускається.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

90–100 балів – зміст виконаного здобувачем завдання для самостійної роботи повністю відповідає встановленим вимогам, містить елементи самостійного дослідження, а під час презентації результатів виконаного завдання здобувач демонструє знання і розуміння теми, викладає матеріал у логічній послідовності, показує уміння аналізувати і узагальнювати теоретичний і практичний матеріал та високий рівень підготовки презентації.

75–89 балів – зміст виконаного здобувачем завдання для самостійної роботи в основному відповідає встановленим вимогам, можуть бути несуттєві неточності, здобувач презентує матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення і висновки, але на додаткові контрольні запитання відсутня повна відповідь, не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускається незначних помилок у формулюванні понять, розрахунках при розв'язанні практичних завдань, презентація роботи при цьому має незначні недоліки як за змістом, так і за оформленням.

60–74 бали – у виконаному здобувачем завданні для самостійної роботи на недостатньому рівні висвітлено проблему, яка досліджувалася, логічного не завершений аналіз і оцінка стану об'єкту дослідження; наведені авторські пропозиції і рекомендації є загальними (без урахування особливостей об'єкту дослідження) і недостатньо обґрунтованими; здобувач припускається значних помилок у розрахунках при розв'язанні практичних завдань роботи; матеріал презентує фрагментарно, без логічної послідовності, відповіді на запитання нечіткі, презентація роботи при цьому має значні недоліки як за змістом, так і за оформленням.

1–59 балів – зміст виконаного здобувачем завдання для самостійної роботи не розкрито, оформлення і презентація роботи не відповідає встановленим вимогам, відповіді на запитання відсутні, неточні або неповні, не наведені шляхи вирішення проблеми або вони не обґрунтовані та випадкові.

7. Організація і проведення тренінгу

Тренінг «Правове регулювання діяльності засобів масової інформації»

Тренінг з дисципліни «Правова проблематика в ЗМІ» проводиться у навчальному процесі підготовки бакалаврів права з метою вироблення практичних навичок роботи у команді, розвитку здатності прогнозувати поведінку інших учасників та освоєння методів групової комунікації у вирішенні завдань із захисту прав та свобод людини.

Порядок проведення тренінгу

1. **Вступна частина** проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

2. **Організаційна частина** полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття. Можлива наявність роздаткового матеріалу у вигляді таблиць, бланків документів.
3. **Практична частина** реалізовується шляхом виконання завдань у групах студентів з певних проблемних питань теми тренінгового заняття.

Підведення підсумків. Обговорюється результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

Завдання тренінгу:

Завдання 1: Аналіз законодавства

Опис: Учасникам надається текст кількох статей законів, що регулюють діяльність ЗМІ (наприклад, Закон України про інформацію, Закон про телебачення і радіомовлення).

Завдання: У групах проаналізувати надані статті, визначити основні права та обов'язки засобів масової інформації, а також можливі наслідки за їх порушення. Після обговорення представити результати решті учасників.

Завдання 2: Рольова гра

Опис: Учасники розділяються на дві групи: журналісти та представники державних органів.

Завдання: Провести рольову гру, де журналісти намагаються отримати інформацію про публічний захід, а представники державних органів намагаються захистити конфіденційність даних. Після гри обговорити, які правові аспекти були порушені, і як можна знайти баланс між правом на інформацію та конфіденційністю.

Завдання 3: Створення медіа-кодексу

Опис: Учасники працюють у малих групах.

Завдання: Розробити медіа-кодекс, що міститиме етичні принципи та правові норми, яких повинні дотримуватися журналісти у своїй діяльності. Кодекс має бути зрозумілим, практичним і включати рекомендації щодо вирішення етичних dilem. Після завершення роботи представити кодекс іншим групам.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- есе;
- ректорська контрольна робота;
- екзамен;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Кожне завдання тренінгу оцінюється окремо за 100 бальною шкалою.

Критерії оцінювання тренінгу:

90–100 балів – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, ґрунтовно аналізує аналітичні матеріали, глибоко та всебічно розкриває зміст завдань тренінгу.

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але на додаткові контрольні запитання відсутня повна відповідь, при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки, поверхнево аналізує аналітичні матеріали.

60–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності, відповіді на запитання нечіткі, допускає помилки та поверхнево аналізує аналітичні матеріали.

1–59 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдань тренінгу, допускаючи при цьому суттєві неточності, не аналізує аналітичні матеріали.

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Правова проблематика в ЗМІ» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування, тестування;
- презентації результатів виконаних завдань;
- оцінювання результатів модульного контролю;
- оцінювання результатів самостійної роботи студентів;
- наукова дискусія;
- інші види індивідуальних і групових завдань;
- екзамен.

9. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів і перекладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перекладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим, пропуски практичних занять відпрацьовуються. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

10. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Правова проблематика в ЗМІ» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
<i>Поточне оцінювання</i>	<i>Модульний контроль №1</i>	<i>Поточне оцінювання</i>	<i>Модульний контроль №2</i>	<i>Тренінг</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>Екзамен</i>
Оцінка за поточне опитування визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час	Підсумкова письмова робота	Оцінка за поточне опитування визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час	Підсумкова письмова робота	Оцінка за тренінг визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час виконання	Оцінка за самостійну роботу визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих за виконання	Тестові завдання Задачі Теоретичне питання

практичних занять		практичних занять		завдань тренінгу	завдань самостійної роботи блоку 1 і 2	

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Вид методичного забезпечення	Номер теми
<i>Мультимедійний проектор Epson EB-S05</i>	1-13
<i>Прикладне програмне забезпечення загального призначення (засоби Microsoft Office)</i>	1-13

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Асоціація українських моніторів дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів (Асоціація УМДПЛ). Режим доступу: <http://umdppl.info/>.

2. Взаємодія з поліцією у зоні проведення АТО: практичний poradnik. К.: Асоціація УМДПЛ, 2016 р. 96 с.

3. Відкритість судових процесів: українська практика і міжнародні стандарти // <http://osvita.mediasapiens.ua/material/3603>

4. Каткування та неналежне поведіння з дітьми, які перебувають в конфлікті з законом в Україні. Харків, 2016. 23 с.

5. Кодекс поведінки монітора мобільної групи з моніторингу забезпечення прав і свобод людини та громадянина в діяльності органів внутрішніх справ. ХІСД, 2007 р. 32 с.

6. Мобільні групи з моніторингу забезпечення прав і свобод людини та громадянина в діяльності ОВС: Практичний посібник. Харків, ХІСД, 2016 р. 360 с.

7. Національний превентивний механізм в Україні. К., 2015.

8. Пенітенціарна система та права людини: правовий посібник / Федорук О.О., Яковець І.С., Бондаренко О. А. К. : Асоціація УМДПЛ, 2016 р. – 256 с.

9. Права людини в діяльності української поліції – 2016. Науково-практичне видання. К. : Софія-А, 2017 р. 304 с.
10. Права дитини в закладах соціальної реабілітації в Україні. К., 2023. 56 с.
11. Права людини за ґратами: практичний посібник К. : Асоціація УМДПЛ, 2016 р. 256 с.
12. Рекомендація Комітету міністрів Ради Європи № REC (2003).
13. «Про надання інформації щодо кримінального судочинства через засоби масової інформації», ухвалена Комітетом міністрів 10.07.2003 р.
14. Nguyen, A. (2024). Journalism Between Science and Development—A Decolonised and Dewesternised Normative Framework. *Journalism Studies*, 25(5), 441–458. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2024.2342097>
15. Guenther, L. 2019. “Science Journalism.” In: Oxford Research Encyclopaedia of Communication. Oxford: OUP. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228613.013.901>.
16. Kalyango, Y., F. Hanusch, J. Ramaprasad, T. Skjerdal, M. S. Hasim, N. Muchtar, M. S. Ullah, L. Z. Manda, and S. B. Kamara. 2017. “Journalists’ Development Journalism Role Perceptions.” *Journalism Studies* 18 (5): 576–594.
17. Lugo-Ocando, J., and A. Nguyen. 2017. *Developing News: Global Journalism and the Coverage of Development in the “Third World”*. London: Routledge.
18. Massarani, L., M. Entradas, L. Neves, and M. Bauer. 2021. “Global Science Journalism Report 2021.” <https://www.scidev.net/wp-content/uploads/Global-Science-Journalism-Report-2021.pdf>.
19. Meltzer, K., and E. Martik. 2017. “Journalists as Communities of Practice: Advancing a Theoretical Framework for Understanding Journalism.” *Journal of Communication Enquiry* 41 (3): 207–226.
20. Nguyen, A., and D. Catalan. 2020. “Digital Mis/Disinformation and Public Engagement with Health and Science Controversies: Fresh Perspectives from Covid-19.” *Media and Communication* 8: 2. <https://doi.org/10.17645/mac.v8i2.3352>.
21. Bidzilya Yuriy, [Haladzhun Zoriana](#), [Harmatiy Olha](#), [Kunanets Nataliia](#), [Shunevych Khrystyna](#). Hate speech in media towards the representatives of roma ethnic community /COLINS-2021: 5th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems, 2021. April 22–23, [URL:http://ceur-ws.org/Vol-2870/paper56.pdf/](http://ceur-ws.org/Vol-2870/paper56.pdf/)
22. Yuriy M. Bidzilya, Yevhen O. Solomin, Nataliia V. Tolochko, Halyna V. Shapovalova and Yaroslava M. Shebeshtian The Media Image of the Multinational Transcarpathia: The Problems of the Search for Ethnic and Civil Identities. *International Journal of Criminology and Sociology*, 2020, 9, Pp. 2972–2983.
23. Бідзіля Ю., Соломін Є., Толочко Н., Шаповалова Г., Шебештян Я. Закарпатські медіа крізь призму етнотолерантності : монографія. Ужгород: Гражда, 2019. 372 с.
24. Bidzilya Yuriy. *Intercultural Communication: Strategies, Challenges and Research*. Chapter 3. The Gypsy Media in Transcarpathia: The Problems of Intercultural Communication and Overcominh the Status of Social Outsiders of the Ethnic Group. Nova Science Publishrs, Ins. New York, 2017. С. 69–87.
25. Бідзіля Ю.М. Періодика транскордоння в контексті міжнаціональної комунікації. Монографія. Ужгород: Вид-во ПП «АУТДОР-ШАРК», 2016. 472
26. Соломін Є. О. Сім років російсько-української війни на сході України: шляхи повернення анексованого інформаційного простору. Регіональна журналістика: реалії, виклики, перспективи : матеріали Міжнародної наукової інтернет-конференції. Тернопіль. 15 квітня 2021 р. С. 25–28.
27. Yuriy M. Bidzilya, Yevhen O. Solomin, Nataliia V. Tolochko, Halyna V. Shapovalova and Yaroslava M. Shebeshtian. The Media Image of the Multinational Transcarpathia: The Problems of the Search for Ethnic and Civil Identities. *International Journal of Criminology and Sociology*, 2020, 9, Pp. 2972–2983.
28. Актуальні тенденції розвитку сучасних мов : колективна монографія. [Г. П. Бондаренко, А. М. Галенко, І. Я. Глуховцева, О. А. Карловас, І. М. Кошман, О. Л. Кравченко, О. С. Куцевська, Є. О. Соломін. Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2020. 184 с.
29. Бідзіля Ю., Соломін Є., Толочко Н., Шаповалова Г., Шебештян Я. Закарпатські медіа крізь призму етнотолерантності : монографія. Ужгород: Гражда, 2019. 372 с.

Інформаційні ресурси

1. Судова влада України www.court.gov.ua
2. Офіс ради Європи в Україні www.coe.kiev
3. Практика європейського суду з прав людини www.eurocourt.org.ua
4. Проект «Україна: верховенство права» www.ukrainerol.org.ua
5. Центр суддівських студій www.judges.org.u
6. Українська асоціація медіа-юристів www.mediapravo.org.ua